

[Viggo Starcke.]

voksende, udvidedes og forgrovedes, hvor aftaler ikke blev holdt, hvor ikke-angrebs-traktaten forlængst var trådt under fod, hvor England ene kæmpede sin heltedige kamp og genvandt sin slagkraft, og hvor det mægtige Amerika senere trådte ind i krigen — da begyndte den danske modstandsbevægelse at vokse frem og yde en aktiv indsats, der efterhånden havde hovedparten af den danske befolkning bag sig. Selvom man skal være varsom med at overvurdere den militære betydning af modstandsbevægelsen, og selvom man skal være varsom med at undervurdere de følger, det kunne have fået, dersom det i krigens sidste fase virkelig var kommet til kamp her i landet mellem modstandsbevægelsen og det tyske militær, må man ærligt indrømme, at den danske modstandsbevægelse var en afgørende faktor, dels til at rense Danmarks anseelse udadtil, dels til at rejse Danmarks selvagtelse indadtil.

På det indenrigspolitiske område bragte modstandsbevægelsen destoværre ikke noget nyt; den fostrede ingen konstruktive sociale tanker og formede ingen stor politisk personlighed. Modstandskampen var en folkelig sag, den var ingen partisag; den havde tilslutning fra alle kredse, fra alle partier i befolkningen, og derfor var det forkert, at nogle kredse og nogle partier ligesom prøvede at misbruge modstandsbevægelsen til egen fordel. Hver ting til sin tid: tilsammen ydede den sejge modstand i samarbejds-politikken og den aktive modstand i modstandsbevægelsen Danmark værdifulde tjenester, og det var noget af en national ulykke, at det tildels lykkedes at sætte de to faktorer op imod hinanden.

Den ærede ordfører for kommunisterne, det meget ærede medlem hr. Aksel Larsen, som talte i dag, benyttede sig af en ytringsfrihed, som han har her i Danmark, men som andre politiske partier ikke har i de stater, hvor hans idealer er realiseret. Kommunisterne var med i modstandsbevægelsen i Danmark, men kommunisterne var ikke med i modstandsbevægelsen af hensyn til Danmarks interesser og var heller ikke med i den af hensyn til frihedens interesser, fordi hele det første år af den tyske besættelse af Danmark viste kommunisterne ingen som helst indignation

over angrebet på Danmark. Indignationen vågnede først, da Sovjetrusland var blevet angrebet; det var det, der skabte indignationen hos kommunisterne. Deres indsats var altså ikke først og fremmest i Danmarks interesse, men var i en anden magts interesse, og når kommunisterne bruger ytringsfriheden, som de har i Danmark, så skal vi ikke lukke øjnene for, at det, de ønsker med deres brug af ytringsfriheden, er dette: at tilintetgøre ytringsfriheden for andre. Ifølge den danske forfatning har kommunisterne forfatningsmæssige rettigheder, men vi må ikke lukke vore øjne for, at de benytter disse rettigheder til at prøve at tilintetgøre de demokratiske forfatninger i det hele taget. Kommunisternes deltagelse i samlingsregeringen efter krigen blev derfor ingen succes; den var dømt til at mislykkes, og senere begivenheder har helt klarlagt deres linie for enhver.

Det ærede medlem hr. Aksel Larsen talte om kommunisternes skæbne under besættelsen, om kommunistloven, som stred imod den danske grundlov. Det er rigtigt, det gjorde den, men den danske grundlov var under tyskernes besættelse løftet af sine hængsler, og nødrettens lov måtte træde i stedet. Dertil kan man så endelig sige dette, at mennesker, der tilslutter sig den kommunistiske ideologi, kan aldrig have større rettigheder end dem, som kommunisterne selv under andre politiske partier i de stater, hvor de har magten. De kan aldrig have ret til at få mere ret end den, de yder andre, og de friheder og demokratiske rettigheder, de har her i Danmark, har de af storsindethed og nåde fra anden side. Lad dem ikke tage fejl af det!

Udrensningen efter krigen blev ikke så vellykket, som den kunne være blevet. Man har prøvet at slå ned på en lang række personer uden at udrense selve det politiske system, og i dag, da vi ligesom står ved afslutningen af en historisk periode og af de parlamentariske kommissioners arbejde, tror jeg, det er vigtigt at sige dette, at fremtiden er vigtigere end fortiden. Der er mange ting at bebrejde mange af os fra disse svære år. Danmark spillede under den tyske besættelse Hamlets rolle. Sommetider så derfor vore handlinger lidt fjollede ud, men målet, som Hamlet nåede, var dog dette: trods en overmægtig magt imod sig at få sin ret.